

A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSAI A ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉGBEN 2010-BEN

Szakmai beszámoló

A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ SZERVEZET:

Deák Ferenc Megyei Könyvtár
Igazgató: Kiss Gábor
Cím: 8900 Zalaegerszeg, Deák tér 6. Pf. 16.
Telefon: 92/311-341, 92/312-533
e-mail: kissg@dfmk.hu, shmargit@dfmk.hu

A SZOLGÁLTATÁS MEGNEVEZÉSE: mozgókönyvtári ellátás

A SZOLGÁLTATÁS BEMUTATÁSA:

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár a mozgókönyvtári ellátás keretében a következő feladatokat végzi:

- Alapszolgáltatások:
 - dokumentumszolgáltatás
 - információszolgáltatás

- További szolgáltatások:
 - Szaktanácsadó tevékenység
 - Módszertani gondozás (állományrendezés, selejtezés, állományellenőrzés)
 - Statisztikai adatszolgáltatás
 - Helyismereti információszolgáltatás
 - Közösségi szolgáltatások (rendezvények, programok, kiállítások szervezése)
 - Szakmai továbbképzések (tanfolyamok, szakmai napok)
 - Kiadványok készítése
 - Használóképzés (a könyvtárhasználat, számítógép és internet használat megtanítása)

SZERVEZETI FELÉPÍTÉS:

A mozgókönyvtári tevékenységet közvetlenül a *módszertani, hálózatgondozói és fejlesztési szolgálat* munkatársai (három főfoglalkozású könyvtáros és egy részfoglalkozású rendszerszervező) végzi az intézmény igazgatójának irányításával, de az intézmény más részlegeinek munkatársai (szerzeményező és feldolgozó csoport, gazdasági szervezet, rendszergazda) is részt vállalnak a megyei és kistérségi feladatok ellátásában. Alkalmanként az olvasószolgálat, könyvkötészet is bekapcsolódnak a munkavégzésbe.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár a községi önkormányzatokkal, illetve a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Társulással kötött *Ellátási szerződés* alapján biztosította a mozgókönyvtári szolgáltatást a nyilvános könyvtárat nem működtető községekben a zalaegerszegi kistérség 16 települése - Alibánfa, Alsónemesapáti, Bagod, Csöde, Gyűrűs, Kemendollár, Kisbucsa, Nemesapáti, Nemeshetés, Pethőhenye, Pókaszepetk, Pusztaszentlászló, Vöckönd, Zalaistvánd, Zalaszentiván, Zalaszentlőrinc – számára.

A zalaegerszegi kistérség területén egy nyilvános könyvtárként működő községi könyvtár (Söjtör) számára nyújtottunk szakmai módszertani segítséget.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK: szakemberek száma, végzettsége, stb.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtárban a mozgókönyvtári tevékenység ellátásában 12 fő vesz részt, ebből 7 könyvtáros (6 felsőfokú és 1 középfokú), 1 rendszerszervező (félállásban), 1 rendszergazda, 1 gazdasági vezető, 1 könyvelő, 1 ügyviteli alkalmazott.

A kistérségi ellátásban közvetlenül részt vevő módszertani, hálózatgondozói és fejlesztési szolgálat 3 könyvtáros munkatársának van felsőfokú végzettsége. Az állománybavételt és a feldolgozást végző szakemberek felsőfokú, illetve középfokú végzettségűek.

Az egyes **szolgáltatóhelyeken** a könyvtárosi feladatokat a fenntartó által megbízott személyek látják el. (2010-ben személyi változás sehol nem történt.) Foglalkoztatásukat és végzettségüket az alábbi táblázat tartalmazza:

Végzettsége	A foglalkoztatás módja		
	Teljes m.	Rézm.	Megb. díj
Felsőfokú végzettségű könyvtáros	0	3	1
Középfokú végzettségű könyvtáros	0	1	1
Nincs szakmai végzettsége	0	5	5
Összesen		9	7

Község	Szakmai (könyvtárosi) végzettsége	Foglalkoztatottsága
Alibánfa	Középfokú	Rézmunkaidő
Alsónemesapáti	Nincs	Rézmunkaidő
Bagod	Felsőfokú	Rézmunkaidő
Csőde	Nincs	Rézmunkaidő
Gyűrűs	Nincs	Megbízási díjas
Kemendollár	Nincs	Rézmunkaidő
Kisbucsa	Középfokú	Megbízási díjas
Nemesapáti	Nincs	Rézmunkaidő
Nemeshetés	Nincs	Megbízási díjas
Pethőhenye	Felsőfokú	Megbízási díjas
Pókaszepetk	Felsőfokú	Rézmunkaidő
Pusztaszentlászló	Középfokú	Megbízási díjas
Vöckönd	Nincs	Megbízási díjas
Zalaistvánd	Nincs	Rézmunkaidő
Zalaszentiván	Felsőfokú	Rézmunkaidő
Zalaszentlőrinc	Nincs	Megbízási díjas

2009-HEZ KÉPEST BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK RÖVID INDOKLÁSA: mutatószám növekedés/csökkenés okai stb.

A mozgókönyvtári szolgáltatást az elmúlt években kialakult rendszer szerint végeztük. Az alábbiakban először a 2010-ben végzett alapszolgáltatásokat, majd az egyéb szolgáltatásokat mutatjuk be.

1. Dokumentum- és információszolgáltatás:

A dokumentumokat **letéti ellátás** formájában biztosítottuk a mozgókönyvtári szolgáltatást megrendelő 16 községi *szolgáltató hely* számára. Célunk, hogy a friss, aktuális, helyi igényeknek megfelelő dokumentumok hozzáférhetőek legyenek a kistelepüléseken; a kedvezményes és szakszerű dokumentumvásárlás útján olcsóbbá és gazdagabbá váljon az állománygyarapítás. (Az állománygyarapításról részletesen „A költségvetés rövid értékelése, a felhasznált források bemutatása” fejezetben írunk.)

A szerződésben álló településekre **öt alkalommal szállítottunk könyveket, CD-t, DVD-t ennél is gyakrabban**, mivel e dokumentumfajták egyre népszerűbbek a településeken.

A szolgáltatóhelyek könyvtárosai továbbították az olvasók helyi igényeit is. Azokat a dokumentumokat, amelyeket a mozgókönyvtári állományból nem tudtunk kiadni, a megyei könyvtár saját állományából biztosítottuk, könyvtárközi kölcsönzés formájában.

2010-ben a 16 településre **összesen 4493 db dokumentumot forgalmaztunk** (*községi átlag 280 db*), ebből 1087 db mozgókönyvtári normatívából vásárolt könyvet, 101 db saját állományból kiadott könyvet, 3305 AV dokumentumot (CD+DVD).

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár által <i>forgalmazott</i> dokumentumok száma zalaegerszegi kistérség területén				
	2007.	2008.	2009.	2010.
Mozgókönyvtári dokumentum összesen:	3634	3508	4716	4392
<i>ebből könyv</i>	3060	1851	1771	1087
<i>ebből AV dokumentum (CD, DVD)</i>	574	1657	2945	3305
Könyvtárközi kölcsönzés		285	97	101
Forgalmazott dokumentum összesen:	3634	3793	4813	4493

A fenti táblázat a megyei könyvtár által 2007-2010 között forgalmazott dokumentumok számát mutatja be. A dokumentumok összesített száma folyamatos növekedést, majd 2010-ben csökkenést mutat. A DVD-k és a CD-k hozzáférhetősége viszont folyamatosan növekedett, hiszen erre a dokumentumtípusra nagy igény mutatkozott, így gyakrabban cseréltük a községek között.

Ugyanakkor **a tartós letéthe adott könyvek száma egyre csökken**, a szolgáltatás első évében, 2007-ben 3060 db könyvet szállítottunk ki a térség településeire, 2008-ben 1851 db-ot, 2009-ben 1771 db-ot, 2010-ben már csak 1087 db-ot. Szembetűnő adat, hogy az legutolsó évben már csak egyharmada a kiszállított könyvek száma, mint 2007-ben volt. **Ennek kettős oka van, egyrészt a dokumentumok árának növekedése, másrészt a normatív támogatás csökkenése.** (Hozzá kell tenni még, hogy a decemberben vásárolt dokumentumokat csak 2011. január elején szállítjuk ki a községekbe, másrészt időközben a kistérséghez tartozó települések száma is módosult, de az intézményünkhöz tartozó települések száma nem változott.)

A dokumentumok egységes nyilvántartásba kerültek a TEXTLIB integrált rendszerben. A rögzített dokumentumok az online katalógusban az interneten keresztül visszakereshetők: <http://katalogus.dfmk.hu:8080/>. Információk állnak rendelkezésre arról is, hogy egy adott községi szolgáltató helyen milyen dokumentumok találhatóak, illetve, hogy egy adott dokumentum hol van letétben.

2010 végén **üzembe állítottuk** - az intézmény által használt **TEXTLIB könyvtári integrált rendszer fejlesztéseként** - a **kistérségi modult**, amelynek segítségével közös adatbázisban tudjuk nyilvántartani valamennyi szolgáltatóhely helyi állományát. Elkezdődött a települési könyvtárak állományának elektronikus feldolgozása, Pethőhenye községben már be is fejeződött a községi állomány rögzítése, jelenleg a bagodi állomány rögzítésén dolgozunk.

A községek az interneten csatlakozni tudnak a megyei könyvtár szerveréhez, így munkaállomásként működhetnek, amelynek feltétele a munkaállomás program beszerzése és üzembe állítása. A zalaegerszegi kistérséghez tartozó települések többsége az elmúlt években már megvásárolta ezt a programot, és év végén intézményünk munkatársa telepítette is a szolgáltatóhelyeken a helyi könyvtáros számára biztosított, széles sávú internet kapcsolattal rendelkező számítógépre. A községi könyvtárosoknak bemutató foglalkozást is tartottunk novemberben a rendszer használatáról.

Továbbra is rendeltünk folyóiratokat a községek számára; kéréseiket és a lapok értékét figyelembe véve településenként 6-13 féle kurrens időszaki kiadvány jár egy-egy könyvtárba, amelyeket a szolgáltatók közvetlenül a településekre szállítottak, és a szolgáltató helyek könyvtárosai tartották nyilván őket (ehhez nyomtatványt biztosítottunk).

Intézményünk honlapján folyamatosan frissítettük a mozgókönyvtári ellátás weboldalát. (Elérhetősége: <http://mozgokonyvtar.dfmk.hu>.) 2010. végén pályázati támogatás segítségével elkezdődött a **weblap megújítása, amely 2011. februártól ugyanezen a webcímen** (valamint a <http://mozgo.dfmk.hu>) **érhető el.**

A 2008-tól kiadott tájékoztató **hírlevelet** 2010-ben **3 alkalommal** jelentettük meg, e-mail-ben juttattuk el az érintetteknek azzal a céllal, hogy folyamatosan beszámoljunk a legfrissebb hírekről.

2010-ben a Nemzeti Kulturális Alapprogram **„Komplex, sokrétű mozgókönyvtári ellátás népszerűsítése”** című pályázata keretében – együttműködve a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtárral és a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtárral – négy zalai kistérség (keszthelyi, zalaegerszegi, zalaszentgróti, pacsai,) mozgókönyvtári szolgáltatásának népszerűsítő anyagát készítettük el. Megterveztettük a szolgáltatás **egységes logóját**, az egyes kistérségekre jellemző **mappákat** készítettünk, és minden, a szolgáltatásba bevont településnek önálló betétlapot is szerkesztettünk, amelyek a mappában, vagy önállóan kerülnek felhasználásra. A szolgáltatás népszerűsítésére **nagyméretű plakátok** is készültek.

2. Egyéb szolgáltatások:

Az év első felében **begyűjtöttük a mozgókönyvtári szolgáltató helyek statisztikai adatait**. A legfontosabb mutatókat saját kiadványunkban megjelentettük és közzétettük a honlapunkon is. **Biztosítottuk** minden szolgáltatást megrendelő település számára a helyi kölcsönzéshez és a forgalmi adatok méréséhez szükséges **nyomtatványokat**.

Rendszeres kapcsolatot tartottunk a többcélú társulás munkaszervezetével, a települések önkormányzataival és a szolgáltató helyek könyvtárosaival. 2010-ben is bekapcsolódtunk a **Közkinés Kerekasztal** munkájába.

November 29-én **szakmai továbbképzést szerveztünk** a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban. A program a terveknek megfelelően a TEXTLIB integrált rendszer működésének bemutatása volt. A foglalkozást – első ízben - a TIOP-1.2.3-08/1 pályázatból

kialakított új oktatási kabinetben tartottuk. A TEXTLIB rendszerrel való ismerkedés a jövőben is folytatódik.

Internet használói képzés 2010 januárjában volt Bagodban, további községek nem jelezték ezirányú igényeiket. (Remélhetőleg 2011-ben sikerül elindítani Alsónemesapátiban és Pusztaszentlászlón az internet oktatást a lakosság körében.)

Minden szolgáltató helyre eljuttattuk a Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában megjelenő **kiadványokat**, így a *Zalai könyvtári levelező* című szakmai folyóiratot és a *Zala megye településeinek ellátása* című statisztikai kiadványt.

A kistérség területén **rendezvényeket** is **szerveztünk**, amelynek során együttműködtünk a helyi iskolákkal, önkormányzatokkal és a kistérségi társulás munkaszervezetével.

2010. március 5-én a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban szakmai tanácskozásra került sor a Zalaegerszegi Körzeti Könyvtár megalapításának 60. évfordulója alkalmából. A „*Kistelepülési könyvtári ellátás helyzete és jövőképe*” címmel megtartott rendezvényen előadásokat hallgathattak az érdeklődők, valamint az olvasóteremben elhelyezett kiállítást is megtekinthették. A programra meghívtuk a többcélú társulás munkaszervezetét és az önkormányzatok képviselőit.

A községekben 2010-ben elsősorban ismeretterjesztő előadásokat szerveztünk. Az őszi programokat részben a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával valósítottuk meg. Az intézményünk által szervezett programokon több mint 120 fő vett részt.

2010. március 22-én Kemendolláron „*Az őszi gyümölcsfák nyomában*” című előadáson vendégünk volt Kovács Gyula erdész, aki a Zalai Hírlap olvasóinak szavazata alapján az „Év zalai embere” cím birtokosa lett; e cím annak elismerése, hogy megpróbálja életben tartani az egykor gyakori, de ma már kihalófélben lévő gyümölcsfa fajtákat a megyében.

Október 8-án Nemeshegyesen szintén Kovács Gyula ismeretterjesztő előadását hallgathatták meg az érdeklődők.

Október 8-án és 11-én „*A Szent Jakab zarándokút Spanyolországban*” címmel Koronczi István tartott képes beszámolót Pókaszepteken és Kemendolláron.

Október 11-án Zalaistvádon Koronzi Éva „*Utam a rákból az életbe*” címmel tartott előadást.

Augusztus 1-én meghívást kaptunk Kemendollárra a falunapi rendezvényre. Ez alkalomból kitüntetést kapott Szabóné Baján Erzsébet, a kultúrház és a könyvtár vezetője, és Széchenyi-emlékplakettet vehetett át a Deák Ferenc Megyei Könyvtár is, elismerve a település számára nyújtott színvonalas mozgókönyvtári szolgáltatást.

A Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás, a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága, és a Deák Ferenc Megyei Könyvtár, mint a zalaegerszegi kistérség Közkincs Kerékasztalának tagjai november 8-án a Márton naphoz kötődően a zalaegerszegi kistérség 1-4. osztályos tanulói részére Mesemondó versenyt hirdettek „*Libavarázs*” címmel. A rendezvényre 20 tanuló nevezett, a zsűri munkájában intézményünk is részt vett.

Az Észak-Nyugat Zalai Kistérségi Társulás és Egervár Önkormányzata szervezésében november 20-án rendezték meg a kistérségi vers-, próza- és mesemondóversenyt. Az irodalomkedvelők négy kategóriában mérhették össze tudásukat. E programon szintén a zsűrizésben vállaltunk feladatokat.

AZ ELLÁTOTTAK ELLÁTÁSI HELY SZERINTI MEGOSZLÁSA:

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár által ellátott 16 településre kiszállított dokumentumok számát a következő táblázatok tartalmazzák. A első táblázat a 2010-ben forgalmazott (falvakba kiszállított) könyvtári dokumentumok számát mutatja be, a második táblázat a 2010. év végén összesen a falvakban megtalálható dokumentumok számáról ad képet, a harmadik táblázat a falvak dokumentumellátottságát mutatja be.

A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR LETÉTBE ADOTT MOZGÓKÖNYVTÁRI ÉS SAJÁT ÁLLOMÁNYA						
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás települései						
Sorszám	Település	Mozgókönyvtári és letéti állományból 2010-ben forgalmazott dokumentumok száma			Saját állományból (könyvtárközi) 2010-ben	2010-ban összesen forgalmazott dokumentumok száma
		Könyv	AV dokumentum (CD, DVD)	Összesen:		
1.	Alibánfa	55	172	227	0	227
2.	Alsónemesapáti	65	166	231	4	235
3.	Bagod	78	145	223	0	223
4.	Csöde	62	172	234	0	234
5.	Gyűrűs	46	145	191	0	191
6.	Kisbucsa	49	70	119	2	121
7.	Kemendollár	83	478	561	29	590
8.	Nemesapáti	72	375	447	29	476
9.	Nemeshetés	67	186	253	0	253
10.	Pethőhenye	99	195	294	18	312
11.	Pókaszepetk	95	168	263	1	264
12.	Pusztaszentlászló	74	165	239	0	239
13.	Vöckönd	55	243	298	0	298
14.	Zalaistvánd	55	175	230	0	230
15.	Zalaszentiván	77	275	352	6	358
16.	Zalaszentlőrinc	55	175	230	12	242
Összesen		1087	3305	4392	101	4493

A ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉG TERÜLETÉN 2010. ÉV VÉGÉN MEGTALÁLHATÓ, LETÉTBE KAPOTT DOKUMENTUMOK SZÁMA

Sorszám	Település	Mozgókönyvtári állomány			Megyei könyvtár állományából áthelyezett dokumentum	DFMK-ból a községbe helyezett összes dokumentum
		összesen	ebből könyv	ebből CD, DVD		
1.	Alibánfa	423	384	39	25	448
2.	Alsónemesapáti	523	452	71	307	830
3.	Bagod	381	335	46	31	412
4.	Csöde	479	422	57	25	504
5.	Gyűrűs	489	436	53	12	501
6.	Kemendollár	596	528	68	35	631
7.	Kisbucsa	279	279		2	281
8.	Nemesapáti	504	467	37	33	537
9.	Nemeshetés	459	416	43	18	477
10.	Pethőhenye	571	519	52	60	631
11.	Pókaszeptk	487	319	168	48	535
12.	Pusztaszentlászló	356	285	71	33	389
13.	Vöckönd	482	400	82	291	773
14.	Zalaistvánd	477	423	54	127	604
15.	Zalaszentiván	343	303	40	26	369
16.	Zalaszentlőrinc	327	287	40	119	446

DOKUMENTUMELLÁTOTTSÁG A ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉG DFMK-VAL SZERZŐDÖTT TELEPÜLÉSEIN					
Község	Lakosság (fő)	DFMK-ból a községbe helyezett összes dokumentum (db)	Saját községi állomány (db)	Összes állomány (db)	Dokumentum-ellátottság (állomány/lakos = 1 főre jutó db)
Alibánfa	465	448	2308	2756	6
Alsónemesapáti	735	830	3076	3906	5
Bagod	1337	412	7650	8062	6
Csöde	79	504	165	669	8
Gyűrűs	101	501	35	536	5
Kisbucsa	451	631	1865	2496	6
Kemendollár	530	281	2390	2671	5
Nemesapáti	531	537	3570	4107	8
Nemeshetés	286	477	2426	2903	10
Pethőhenye	450	631	1226	1857	4
Pókaszepetk	969	535	8803	9338	10
Pusztaszentlászló	645	389	16389	16778	26
Vöckönd	80	773	677	1450	18
Zalaistvánd	368	604	11	615	2
Zalaszentiván	1100	369	12042	12411	11
Zalaszentlőrinc	300	446	157	603	2

Községenként nagy eltérést mutat a letétbe adott dokumentumok száma. Átlagosan 67 db-ot vittünk a településekre, de volt, ahol ennél többet, vagy kevesebbet. A szállítások során 2010-ben is figyelembe vettük a települések nagyságát, a dokumentumok értékét, és a könyvtárak igényeit. Vannak települések, amelyek helyhiánnyal küszködnek (pl. Alibánfa, Alsónemesapáti, Nemeshetés, Zalaszentlőrinc).

A második táblázathoz kiegészítésként hozzátesszük, hogy azokon a településeken kevesebb a kint lévő mozgókönyvtári állomány, amelyek később csatlakoztak a mozgókönyvtári szolgáltatáshoz. A megyei könyvtár saját állományából kihelyezett dokumentumok száma nagy eltérést mutat. Néhány település a mozgókönyvtári ellátás beindítása előtt, 2006-ban pályázati támogatás révén már kapott letétet (Alsónemesapáti, Zalaistvánd, Vöckönd), míg más település (Zalaszentlőrinc) viszont 2008-ban kapott a szolgáltatás beindításakor egy nagyobb letétet, mivel nem volt községi saját állománya.

A falvakban kint lévő DVD-k és CD-k száma nem magas, mert azokat két hónapos határidőre adjuk ki a falvakba, egyidőben 30-40 db-ot. Csak Pókaszepetken van nagyobb állomány (167 db) mivel nem juttatták vissza a könyvtárunkba a kiadott dokumentumokat.

Egy település ellátottságát mutatja, hogy egy lakosra hány könyvtári egység (kötet, db) jut. A harmadik táblázatban ez az arány jól megfigyelhető. Megadtuk a településen élők számát és a településeken lévő összes (mozgókönyvtári és községi saját) dokumentumot. Ezek szerint a 16 település mutatója átlagosan 8 db. Településenkénti bontásban a legrosszabb a dokumentumellátottság Zalaszentlőrincen, Zalaistvándon, ahol az egy lakosra jutó darabszám 2 db, vagyis a lakosságszámot tekintve kevés a könyvtárban fellelhető dokumentum. Ezt a ténytet az állományfejlesztés során továbbra is figyelembe kell venni, jó lenne a lakosonkénti legalább 6 darabot elérni ezeken a településeken is.

A térségben nagyobb saját állománnyal rendelkezik Pókaszepetk, Pusztaszentlászló, Zalaszentiván, így ott a dokumentumellátottság is kiemelkedik.

A KÖLTSÉGVETÉS RÖVID ÉRTÉKELÉSE, A FELHASZNÁLT FORRÁSOK BEMUTATÁSA

A Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló CXXX. Törvény alapján a többcélú kistérségi társulások a mozgókönyvtári és közművelődési feladataik ellátásához 1.000.000 Ft-ot igényelhetnek a nyilvános könyvtárral nem rendelkező települések számára. Ez annyit jelent, hogy az előző évhez képest településenként 180.000 Ft-tal alacsonyabb összeg állt rendelkezésre.

A Társulás év eleji döntése alapján a mozgókönyvtári normatív támogatás 10%-át tartalékkolták, így a szolgáltató könyvtárak számára 30%-os normatívát ítéltek meg amelyből legalább 1.000.000 Ft-ot kell dokumentum-beszerzésre fordítani. 2010. második felében társulási határozat született arról, hogy további 5%-ot (800.000 Ft-ot) még felhasználhat az intézményünk dokumentum-beszerzésre.

Ez a drasztikus csökkentés a szolgáltatásban már minőségi romlást okozott volna (2009-ben 3.776.000 Ft volt a dokumentum-beszerzési keret) , így a községek lakosságának érdekeit figyelembe véve intézményünk arról hozott döntést, hogy további 700.000 Ft-ot csoportosítunk át a működési költségből dokumentum-beszerzésére. A működési költség átcsoportosítását azért tudtuk megoldani 2010-ben, mert a rendezvények egy részét, a szolgáltatás népszerűsítő anyag megjelentetését, a kistérségi modul megvásárlását, a rögzítésre kerülő dokumentumok vonalkódosítását és más anyagi költségeket pályázati támogatásból tudtuk biztosítani.

Így összességében a Társulás az év folyamán a mozgókönyvtári normatíva 35 %- át átadta az ellátandó települések arányában a Deák Ferenc Megyei Könyvtárnak. Így 16 település után összesen **5.600.000 Ft normatív támogatást** utalt a többcélú társulás intézményünk számlájára.

Ebből **működési és felhalmozási kiadásokra, rendezvények szervezésére a keretösszegünk 3.100.000 Ft volt, állománygyarapításra 2.500.000 Ft-ot irányoztunk elő.**

MOZGÓKÖNYVTÁRI NORMATÍVA FELHASZNÁLÁSA A ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉGBEN				
Mozgókönyvtári normatíva összesen	100,00%	1 000 000	16	16 000 000
Szolgáltatási díj összesen	35,00%	350 000	16	5 600 000
ebből dokumentum	15,63%	156 250	16	2 500 000
könyv	10,00%	100 000	16	1 600 000
AV	1,88%	18 750	16	300 000
folyóirat	3,75%	37 500	16	600 000
ebből működési költség	19,38%	193 750	16	3 100 000

ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁSI KERETÖSSZEG A ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉGBEN	
Mozgókönyvtári normatív támogatás (Ft)	2 500 000
Érdekeltségnövelő támogatás (Ft)	499 000
Összesen (Ft)	2 999 000

A mozgókönyvtári forrást az érdekltség-növelő támogatás összegével tudtuk tovább növelni: a 2010. évi normatív támogatáson felül a 2009. évi beszerzés alapján a megyei könyvtár által igénybe vett **499.000 Ft** érdekltség-növelő támogatásból is különböző könyvtári dokumentumokat (könyv, CD, DVD, időszaki kiadvány) vásároltunk.

Így összesen 2.999.000 Ft keretünk volt dokumentum-beszerzésre 2010-ben.

A rendelkezésre álló keretből 2010-ben összesen 1284 db dokumentumot (1160 db könyvet, 35 db CD-t, 89 db DVD-t) vásároltunk. Az alábbi táblázat bemutatja, hogy a szolgáltatás létrejötte óta hogyan változott a kistérség állománya. 2007-ben összesen 3.747 db dokumentumot vásároltunk és szállítottunk ki a községekbe, a következő évektől a keretösszegek apadása és az árak növekedése miatt egyre csökkent a beszerzett dokumentumok száma. 2010-ben összesen 2463 db-bal (65%-al) kevesebb volt a beszerzett dokumentumok száma, mint 2007-ben. A nagyobb visszaesés a könyvbeszerzésben tapasztalható.

A dokumentumok elhasználódása miatt töröltünk az állományból 11 db DVD-t.

Zalaegerszegi kistérség	Gyarapodás (db)					Törlés (db)	Állomány 2010. december 31.
	2007.	2008.	2009.	2010.	Összesen		
Dokumentumtípus							
Könyv	3 135	1 797	1 524	1 160	7 606		7 606
Kartográfiai dokumentum	4				4		4
Hangdokumentum	130	138	99	35	402		402
Képdokumentum	477	412	291	89	1 269	11	1 258
Elektronikus dokumentum	1	5	-		6		6
Összesen: (db.)	3 747	2 352	1 914	1 284	9 286	11	9 286

Kurrens időszaki kiadványok a zalaegerszegi kistérségben	
Község megnevezése	Folyóirat előfizetések száma
Alibánfa	6
Alsónemesapáti	11
Bagod	8
Csöde	6
Gyűrűs	8
Kisbucsa	7
Kemendollár	12
Nemesapáti	6
Nemeshetés	6
Pethőhenye	8
Pókaszepetk	11
Pusztaszentlászló	10
Vöckönd	8
Zalaistvánd	6
Zalaszentiván	8
Zalaszentlőrinc	9

Mindez annak ellenére következett be, hogy minden évben növeltük a kistérségi normatíva összegét az érdekeltségnövelő támogatással, valamint olyan szolgáltatónál vásároltunk, ahol el tudtunk érni könyvek esetében a bolti árhoz képest 30-35% kedvezményt. Így elsősorban a Könyvtárellátó Nonprofit Kft-nél szerzeményeztünk, de vásároltunk más szolgáltatók akciós termékeiből is. Szerződést kötöttünk a Könyvellátóval is, akiktől szintén nagy kedvezményeket kaptunk. Az audiovizuális dokumentumokat különböző cégektől (STI Kft, Alexandra, Bookline) vásároltuk, a kedvezmény mértéke változó volt.

A beleltározott dokumentumok mellett valamennyi települési szolgáltató-hely számára **kurrens időszaki kiadványokat** is előfizettünk 3 szolgáltatónál, a Könyvtárellátó Nonprofit Kft-nél, a Sanoma Budapest Zrt-nél, illetve a Magyar Posta Zrt-nél. Itt is megpróbáltuk csökkenteni a költségeket, ezért kihasználtuk a SANOMA akcióját, amelynek értelmében a náluk kapható kiadványokból minden harmadik előfizetés ingyenes. Így összesen **71.620 Ft-ot (a folyóiratok árának 10%-át) tudtunk megtakarítani.**

A térségből összesen 130 előfizetés volt 2010-ben, a településenkénti előfizetések száma az alábbi táblázatban látható:

A keretösszeg felhasználása a zalaegerszegi kistérségben			
Dokumentumtípus	Mozgókönyvtári normatív támogatás	Érdekeltségnövelő támogatás	Összesen
Könyv	1 552 978	498 043	2 051 021
CD, DVD	307 800		307 800
Folyóirat	625 031		625 031
Összesen:	2 485 809	498 043	2 983 852

2010-ben a dokumentum-beszerzés keretösszegét a következőképpen használtuk fel: 2.051.021 Ft összegben vásároltunk könyvet, 307.800 Ft összegben CD-t és DVD-t, és 625.031 Ft összegben fizettünk elő folyóiratokat. **Összesen dokumentum-beszerzésre 2.983.852 Ft-ot költöttünk el.** Az érdekeltségnövelő támogatást könyvbizterzésre fordítottuk. Így a könyvek vásárlását 1.552.978 Ft értékben a mozgókönyvtári keretből, 498.043 Ft összegben az érdekeltségnövelő támogatásból valósítottuk meg.

Két megrendelt szállítmány januárban érkezett meg, így ezek majd a 2011. évi elszámolásban szerepelnek (119 db dokumentum 235.345 Ft értékben a 2011. évi normatív támogatásból lesz már finanszírozva).

A könyvek átlagára 1768 Ft volt, a AV-dokumentumok átlagára 2482 Ft, a folyóiratok előfizetése átlagosan 4.808 Ft-ba kerültek.

Ahogy a dokumentum- és információszolgáltatás fejezetben is olvasható, a mozgókönyvtári leltározási dokumentumokon kívül letétbe adtunk a településekre a megyei könyvtár saját állományából is könyveket, elsősorban helytörténeti köteteket, ifjúsági, népszerű regényeket. Ezen kívül cseréltük is a települések között a letétben lévő dokumentumokat. Így a falvakba letétbe adott dokumentumok száma magasabb, mint az év során beleltározott kötetek száma: 1.403 db új dokumentumot vásároltunk és 4.493 db-ot szállítottunk ki.

A mozgókönyvtári normatív támogatásból származó működési költségek felhasználását (beleértve a szállítások, a rendezvények stb. költségeit) részletesen a pénzügyi beszámoló tartalmazza.

TAPASZTALATOK: a szolgáltatás rövid értékelése (pozitívumok, hiányosságok), 2009-hez képest bekövetkezett változások rövid indoklása

A szolgáltatáshoz szükséges **működési feltételek** a szolgáltatónál és a községek nagy részében megoldottak. A meglévő polcok zsúfoltak, így helyhiánnyal küszködnek többek között Alibánfán, Csödén, Bagodban, Zalaszentlőrincen. Ezekben a községekben további polcok vásárlása szükséges. Kisbuccsa könyvtára 2010-végén költözött új helyre, de a könyvtárhelyiség olyan kicsi, hogy már nem bővíthető az állomány, mert nem férne el. Nemeszetesen hasonló a helyzet, olyan kicsi helyiségben van a könyvtár, hogy az új szállításokat már nem tudjuk elhelyezni a polcokon. Bagodban jelenleg folyik a könyvtár állományának elektronikus feldolgozása, és a munka befejezésével az állomány rendbetételéhez már szükség lenne a zárt szekrények helyett nyitott polcok elhelyezésére. Pusztaszentlászló könyvtára 16 ezres állománnyal rendelkezik, de ezt a forgalmi adatok szerint nem igazán használják az olvasók. Az év folyamán szükséges állománykivonást végezni a régi községi állományból, hogy az elhelyezési gondokat megoldjuk.

A községi szolgáltatóhelyek egyre inkább a települések közösségi színtereiként működnek, ahol leülhetnek olvasgatni, számítógépezni, beszélgetni, ahol különböző programokat szerveznek.

Mivel a megyei könyvtárral szerződött települések szolgáltatóhelyeinek többségében könyvtáros szakképzettség nélkül alkalmazták a könyvtárosokat, nagy hangsúly szeretnénk fektetni a **képzésükre**. 2011-ben elsősorban a TEXTLIB integrált rendszer használatának megismertetésére a célunk. A jövőben megfelelő számú jelentkező esetén alapfokú könyvtáros képzést is indítunk.

A dokumentum-beszerzési keret egyre csökkenő tendenciát mutat. Az elmúlt évben már jeleztük, hogy **fontolja meg a Társulás a normatív támogatás százalékos elosztásának módját a jövőben, figyelembe véve a dokumentumok árának emelkedését, illetve a normatív támogatás összegének változását. A csökkenő keretösszeg miatt egyre kevesebb dokumentumot tudunk beletárolni a rendelkezésünkre álló keretből.**

Pl.: Ha a dokumentum-beszerzési keret 1.000.000 Ft, abból folyóíratra – amennyiben nem változik az előfizetések száma – el kell költeni kb. 650.000 Ft-ot. Tegyük fel, hogy DVD-t és CD-t nem vásárolunk (pedig a forgalmi mutatók szerint nagy igény lenne rá), könyvre a normatív támogatásból így is mindössze 350.000 Ft marad. 2.000 Ft-os átlagárral számolva, ebből az összegből 175 db könyvet tudunk vásárolni a 16 településnek összesen, ez átlagosan falvanként 11 db könyv. Ezt egy szállítással ki tudjuk vinni a településre.

Pozitív és előremutató változás viszont a **TEXTLIB kistérségi moduljának** üzembeállítása. Létrejött egy egységes adatbázis rendszer. Az egységes katalógusban bármilyen rendszerben már rögzített dokumentum visszakereshető, a megyei könyvtár saját állománya mellett a mozgókönyvtári állományok és a falvak saját állománya is. Jelenleg az első kettő érhető el minden település esetében, a falvak nagy részének állományát még be kell vinni a rendszerbe. Pethőhenye állományát 2010 novemberében rögzítettük. Bagod község állományának rögzítése folyamatban van, remélhetőleg február végéig befejeződik.

Az intézményünkkel szerződött községek megvásárolták a TEXTLIB kistérségi kliens modult, így mindenütt használni lehet a programot a szolgáltatóhelyeken.

Sokat ígérő változás, hogy elindult az **új mozgókönyvtári honlap** kialakítása, amely 2011. elejétől működni fog. Szintén fontos eredmény az egységes **mozgókönyvtári logó**, a **szolgáltatást népszerűsítő kiadványok** (mappák betétlapokkal, plakát) megjelentetése.

A 2011. ÉVRE TERVEZETT VÁLTOZÁSOK, STRATÉGIAI ELKÉPZELÉS A JÖVŐRE VONATKOZÓAN

Továbbra is végezzük a szolgáltatási szerződésben meghatározott feladatainkat. Az előző évi beszámoló óta a feladat ellátásával kapcsolatban észrevétel nem volt, így az eddig kialakított formán nem változtatunk.

A Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Társulás települései közül 16 szolgáltatóhely számára 2011-ben is a Deák Ferenc Megyei Könyvtár biztosítja a mozgókönyvtári szolgáltatást.

Továbbra is kiszállítjuk a településekre a normatív támogatásból beszerzett dokumentumokat. Mivel a beszerzett dokumentumok száma egyre kevesebb, nagyobb hangsúlyt szeretnénk adni a községek közötti dokumentumcserének. Ha már egy adott községben hosszabb ideje ott van egy könyv (és nem mutatkozik rá helyben igény), átviszük egy másik településre. A dokumentum-beszerzés csökkenése miatt az év folyamán 2-3 szállítást, illetve vállalunk.

Távlati terveink között szerepel az intézmény gépkocsijának cseréje, amelyet a szállításokhoz használunk.

Mivel 2010 végén üzembe állítottuk - az intézmény által használt TEXTLIB könyvtári integrált rendszer fejlesztéseként - a kistérségi modult, elhárult az akadálya annak, hogy közös adatbázisban tudjuk nyilvántartani valamennyi szolgáltatóhely helyi állományát. 2011-ben folytatódik a térségben a települési könyvtárak állományának elektronikus feldolgozása. A 2011-es évre tervezzük a térségből Bagod, Kisbucsa, Nemesapáti és Kemendollár állományának rögzítését. Ezekre a településeken, és további 4 településen (Pethőhenye, Zalaistvánd, Zalaszentlőrinc, Gyűrűs) 2011-ben megvalósul az elektronikus dokumentum-nyilvántartás mellett az *elektronikus kölcsönzés* bevezetése is.

Összességében a megyei könyvtárhoz tartozó 16 településből a fele (8 település) teljes egészében használni tudja a szolgáltatóhelyeken lévő kistérségi kliens lehetőségeit (katalógus, olvasói nyilvántartás és kölcsönzés).

A többi 8 településen a megyei könyvtári- és a mozgókönyvtári állományok katalógusaként mindenütt használható a rendszer. Olvasói nyilvántartásra és kölcsönzésre akkor lesz értelme használni, ha már a teljes községi állomány rögzítve lesz.

A következő 2 évben szeretnénk, ha mindenütt ez is megoldódna, hiszen távlati tervünk, hogy egy olyan adatbázist hozzunk létre, amelyben a megyei könyvtár teljes állománya mellett a kistérségi mozgókönyvtári állomány, valamint a falvak saját állománya is megtalálható. Ennek technikai feltételét 2010 végén megteremtettük, elkezdődött a községi állományok adatbázisba való feltöltése (részben pályázati forrásból), amely a következő évekre sok munkát ad számunkra.

A települési könyvtárak állományának elektronikus rögzítése megnöveli a működési költségeinket annak ellenére, hogy pályázati forrás is rendelkezésre áll: vonalkód címkék készítése, gyakori utazás a községekbe, bérköltségek.

2011. februárjától intézményünknek új weboldala lesz, amelyben fontos szerepet kap (mint önálló aloldal) a mozgókönyvtári ellátás: <http://mozgo.dfmk.hu>. Szeretnénk a jövőben a weblap tartalmát is bővíteni.

A községek igényei alapján folytatjuk a könyvtárhasználók képzését. Amennyiben a technikai feltételek adottak (5-6 db internet eléréssel rendelkező számítógép), térítésmentesen szervezünk a lakosság számára 20 órás internet használói tanfolyamot alapszinten, és megtanítjuk az elektronikus ügyintézés is az érdeklődőknek. 2011-ben eddig Pusztaszentlászló, Alsónemesapáti és Bagod jelezték igényüket.

Folytatjuk rendezvényszervező tevékenységünket, elsősorban a könyvünnepekhez kapcsolódóan szervezünk programokat a községekben. Ajánlataink között szerepel író-olvasó

találkozó, ismeretterjesztő előadás, zenés irodalmi műsor, kézműves foglalkozás. Kérjük, hogy a községek jelezzék az igényeiket.

A mozgókönyvtári ellátás fontos eseményeinek megörökítése céljából videokamerát szeretnénk vásárolni. Az elkészült filmes összeállításokat a mozgókönyvtári ellátás Galéria menüpontjában tesszük elérhetővé.

Továbbra is együttműködünk a Társulás munkaszervezetével, az önkormányzatokkal. Részt veszünk a Közkincs Kerekasztal munkájában.

Zalaegerszeg, 2011. január 20.

Sebestyénne Horváth Margit
hálózatgondozó könyvtáros

Kiss Gábor
igazgató